

Patienter underviser patienter

”Det er respektløst som sygeplejerske at sige, at man kender til dét at leve med en kronisk sygdom, når man ikke selv har prøvet det på egen krop”, siger Randi Hovde, Projektleder på Hvidtgården i Sandefjord, Norge.

Af: Christine Dilling og PernilleBurmester

Dette var ét af de mange udsagn, der kom på bordet på temadagen på Skarrildhus ved Herning den 28. februar. Sundhedsfremmeafdelingen i Ringkøbing Amt stod for dagen, der handlede om en ny undervisningsform fra Norge, kaldet Læring og mestring. Deltagerne på temadagen var repræsentanter fra patientforeninger, ledere og medarbejdere fra kommuner og amter. Læring og mestring går ud på, at patienter, der lider af en kronisk sygdom, underviser andre kronisk syge patienter i samarbejde med en fagperson. Formen fremmer ligeværdig dialog frem for ekspertens envejskommunikation. Dette blev understreget gennem brugen af rollespil, der inddrog deltagerne i debatten på en anderledes måde. Sundhedsfremmeafdelingen havde lejet skuespillere fra RollespilsGalleriet til at skabe dialog omkring forskellen på den traditionelle undervisningsform og Læring og mestring. De ønsker, at temadagen om Læring og mestring vil inspirere fagpersoner inden for sundhedssektoren til at anvende de pædagogiske principper i egen praksis.

Læring og mestring

Filosofien bag Læring og mestring handler om, at patientens livserfaring er gyldig viden i det medicinske rum. Sundhedspersonalet har den faglige kompetence, mens viden om at håndtere sygdommen i hverdagen findes hos erfarne patienter. Der er altså ikke noget enten eller, men den, som sidder inde med fagkundskaben må sørge for at oplevelser og erfaringer kommer på banen i samtaler under behandlingen. Dette sker, når der skabes tillid i patient-behandler forholdet. Patienten bliver tryk nok til at fortælle og fagpersonen giver sig tid til at lytte og spørge. Dette forudsætter, at fagpersonen er tryk nok til at ty til anden viden end sin egen. Kroniske lidelser præger mere og mere sundhedsbilledet, og patient og pårørendes erfaringer ser ud til at få større og større betydning som behandlingskilde. Spørgsmålet er, om denne kilde får nok opmærksomhed? (Vifladt & Hopen, Helsepedagogikk – Samhandling om læring og mestring, 2004).

Læring og mestring skiller sig ud fra lignende metoder, som for eksempel den amerikanske Stanford-model, ved *både* at bruge fagpersoner og erfarne patienter i undervisningen. ”Evalueringer viser, at når fagpersoner underviser patienter, så får patienterne viden om deres sygdom. Når patienter underviser patienter, får de konkrete redskaber til at mestre deres

hverdag", forklarer Grete Davidsen, der er kvinden bag temadagen på Skarrildhus og til daglig arbejder som seniorkonsulent for Sundhedsfremmeafdelingen i Ringkøbing Amt. En anden forskel på de to undervisningsformer er, at Stanford-modellen er tilrettelagt ned til mindste detalje, for at sikre at undervisningen lever op til de fastsatte krav. Læring og mestring-formen lægger derimod op til, at man bør inddrage patienter i planlægning af undervisningen.

Debat

Til temadagen var inviteret oplægsholdere fra både den amerikanske- og den norske model. "Jeg synes, at det er vigtigt at få belyst emnet fra alle sider - så er det op til fagpersonerne og patienterne selv at finde frem til den metode, der passer bedst til deres behov", siger Grete Davidsen. Hun tilføjer dog: "Det kan være et problem *ikke* at have en fagperson med i undervisningen, da de erfarne patienterne jo hverken kan eller må svare på medicinske spørgsmål".

Ud over repræsentanter fra de to modeller, var der oplæg ved Per Møller Axelsen, der lider af kronisk overvægt, og Martin Johansen, far til Sofie, der har diabetes. De fortalte hver især om deres oplevelser med den traditionelle form for patientundervisning. Per Møller fortalte desuden om sine erfaringer med Læring og mestring-formen og Martin Johansen om sine forventninger til denne: "Det jeg har brug for som far til en diabetiker, er ikke kun at lære om selve sygdommen og behandlingen. Jeg har også brug for at snakke om alle de følelser, der vælder op i mig under sådan et sygdomsforløb", udtaler Martin Johansen.

Illustrationsspil

Efter indlæggene gik skuespillere fra Rollespilsgalleriet på scenen for at iscenesætte to hverdagssituationer, der skulle demonstrere henholdsvis den traditionelle undervisningsmetode i et ambulatorium og Læring og mestring-formen i en kursussammenhæng. Deltagerne morede sig over de livagtige situationer fra sygeplejerskernes og patienternes hverdag: "Vi kunne tydeligt genkende os selv i skuespillet - både de gode og dårlige sider. Det er en rigtig god idé med skuespil, fordi alle deltagere på den måde har en chance for at forstå teorien - for det er jo ikke kun fagpersoner, som er til stede i dag" udtaler en af deltagerne, Anne Nielsen, hjemmesygeplejerske i Ringkøbing Amt. Grete Davidsen siger om Rollespilsgalleriets indslag: "Det gør en *meget* stor forskel, at metoderne bliver vist visuelt, da det giver et helt klart billede af, hvad teorien handler om. Der bliver sagt mange ord på sådan en temadag, og det er vigtigt for indlæringen hos deltagerne at påvirke flere sanser, som her via et visuelt supplement til oplæggene. Det er desuden vigtigt i denne sammenhæng at hyre professionelle skuespillere, så deltagerne ikke selv skal

op på scenen. Det har folk det ofte dårligt med, og derfor har vi meget tydeligt udtrykt, at det er skuespillere fra Rollespilsgalleriet, som skal på scenen og ikke folk selv!”.

Dagen blev rundet af med kaffe og cafédebat, hvor arrangøren af debatten, udviklingskonsulent Doris Nørgaard udtaler, at temadagen har givet deltagerne stof til eftertanke. Hun fortæller endvidere, at nogle af de tilstedeværende er klar til at inddrage erfarne patienter i deres undervisning med det samme, mens andre først vil tage temaet op med de kronisk syge patienter i lokalområdet. ”Målet er lige nu, at fagpersoner og erfarne patienter selv begynder at sætte projekter i værk”, tilføjer Grete Davidsen.

For yderligere information om Læring og mestring: www.akersykehus.no

Faktabokse

RollespilsGalleriet

RollespilsGalleriet er et konsulentfirma, der ved hjælp af fiktion og teaterværktøjer arbejder med kommunikation imellem mennesker, samt personlig kompetenceudvikling. Ved at bruge professionelle skuespillere kan man nærme sig virkeligheden og give den mest lærerige oplevelse for deltagerne. Firmaet består af to indehavere, Rikke Mørkholt og Nina Riis samt 18 freelanceskuespillere. De to kvinder, som begge har en Cand.Mag. i dramaturgi, startede firmaet i 2004 og har allerede mange kunder - både inden for det private erhvervsliv og det offentlige.

For yderligere information: www.rollespilsgalleriet.dk

Sundhedsfremmeafdelingen i Ringkøbing Amt

Sundhedsfremmeafdelingen har ansvaret for at igangsætte, formidle og koordinere sundhedsfremme- og forebyggelsesinitiativer. De styrker samarbejdet mellem amt og kommune om sundhedsfremme og forebyggelse gennem konsulenttydelser, uddannelse og fælles sundhedsplanarbejde. De støtter og evaluerer projekter, der har sundhed som mål og medvirker ved metodeudvikling i det sundhedsfremmende og forebyggende arbejde. Deres målgruppe er befolkningen som helhed, og det er derfor hensigten, at sundhedsfremmetankegangen skal være integreret i hele amtets virksomhed.

For yderligere information: www.sundhed.dk